

Nieuwsbrief 35

NAJAAR 2024

Wie inspireert
jou? *Engelwezens
achter de mens*

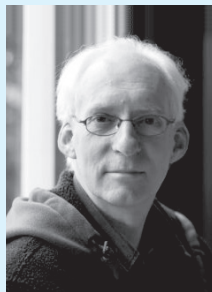
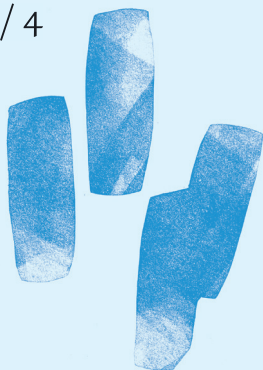
Rudolf Steiner
werken & voordrachten

Stichting Rudolf Steiner Vertalingen

TEN GELEIDE

‘Inspiratie, adem van de geest’

/ 4

BIJ DE NIEUWE UITGAVE WIE
INSPIREERT JOU? ENGELWEZENS
ACHTER DE MENS — enkele
citatens van samensteller &
inleider Jaap van de Weg

Wie inspireert jou?

/ 6

VOORUITBLIK AUTOBIOGRAFIE
VAN RUDOLF STEINER

Mijn levensweg

/ 11

THEMABOEKJES VAN DE
ANTROPOSOFISCHE VERENIGING
IN NEDERLAND

Sluimerende vermogens belicht

/ 12

NIEUWE VERTALER

Elke Bussler bij SteinerVertalingen

/ 14

Lezersbrief over vertaalkeuzes van de redactie

/ 15

REEDS VERSCHENEN DELEN

Rudolf Steiner werken & voordrachten

/ 18

BERICHT VAN DE
PENNINGMEESTER

Financiële reilen & zeilen van 2023

/ 20

Begunstiger worden?

/ 22

Stichting Rudolf Steiner Vertalingen
Nieuwsbrief nr. 35 najaar 2024

Secretaris
Mayke de Witt Hamer
Boswachtersveld 203
7327 JS Apeldoorn
secretaris@steinervertalingen.nl

Penningmeester
penningmeester@steinervertalingen.nl

www.steinervertalingen.nl

Triodos Bank NL80 TRIO 0212 1852 25
ING NL88 INGB 0000 6983 88
KVK Utrecht 41183837

Bestuur
Ignaz Anderson, voorzitter
Mayke de Witt Hamer, secretaris
Peter Kapenga, penningmeester
Maaïke van Koert, lid

Redactie
Frans van Bussel
Michel Gastkemper
Jana Loose

Uitgever
SteinerVertalingen

Redactie Nieuwsbrief
Jana Loose

Vormgeving
Angelique Kleijne

Afbeelding omslag
Omslagontwerp van Angelique
Kleijne voor de uitgave *Wie inspireert jou?*
– *Engelwezens achter de mens*

‘Inspiratie, adem van de geest’

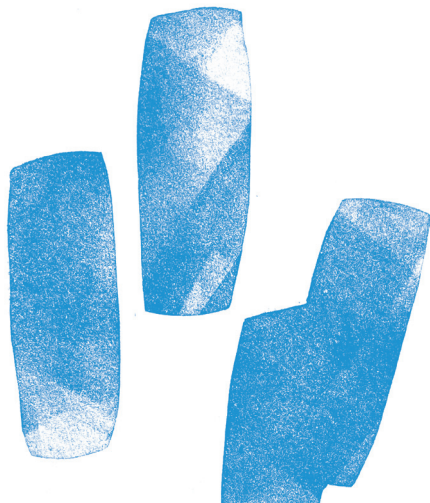
Onder deze titel schreef Mathilde Santing jaren geleden een prachtig lied, waarin zij een ode brengt aan de inspiratie. Vanuit dit gezichtspunt kunnen we ook naar het gehele voordrachtswerk van Rudolf Steiner kijken als *adem van de geest*.

Nu de zomer zijn laatste zonne-uren aan ons toont en het meteoriet-ijzer sinds begin augustus vanuit de kosmos zich heeft verspreid, willen wij u graag berichten over onze stichting Rudolf Steiner Vertalingen.

Deze herfst zal ons 7e boek in de nieuwe reeks verschijnen onder de titel *Wie inspireert jou? Engelwezens achter de mens*. Het boek is samengesteld en van een inleiding voorzien door Jaap van de Weg. De eerdergenoemde songtekst begint met een soortgelijke vraag; *Hoe komt een idee ooit tot stand?* Jaap deelt zijn ervaringen op deze zoektocht op levendige wijze. Niet alleen vanuit zijn voormalige beroepspraktijk als antroposofisch arts, maar ook met diverse andere bronnen brengt hij

de engelwerkzaamheid aan het licht. Binnen het werk van Rudolf Steiner heeft hij samen met de redactie een selectie gemaakt van passages die de ervaringen helpen verdiepen en verder ontwikkelen.

Deze herfst bestaat de stichting Rudolf Steiner Vertalingen 35 jaar, vandaar ook dat u Nieuwsbrief 35 in de hand heeft. Op 24 oktober 1989 werd de stichting op initiatief van Michiel ter Horst opgericht. Dit is niet het enige jubileum dat we willen aankondigen. Komend jaar 2025 is de 100e sterfdag van Rudolf Steiner en ter gelegenheid daarvan zullen we een aanmerkelijk herziene uitgave uitbrengen van

Mijn Levensweg met een inleiding van Hans Stolp. Stolp schreef zelf eerder een biografie over Steiner.

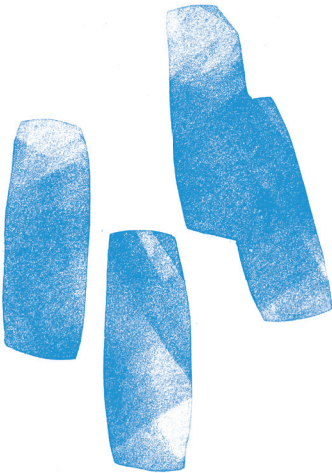
Van een hele andere orde is de mededeling dat ons redactielid Frans van Bussel zijn werk noodgedwongen heeft moeten neerleggen. Frans is van aanvang af verbonden met de redactie. We zullen zijn trouw en kundigheid missen. Op zoek naar vervanging hebben we in Elke Bussler een ervaren vertaalster van Steiner-teksten gevonden, die ons bijna

direct uit de brand heeft geholpen. Verder vindt u in dit nummer een verslag over 2023 van onze penningmeester Peter Kapenga. De huidige en hopelijk ook komende begunstigers maken ons werk mogelijk waar we hun heel dankbaar voor zijn. Zonder deze warme geldstroom had SteinerVertalingen nooit kunnen bestaan.

We wensen u veel leesplezier.

*Met vriendelijke groet
namens het bestuur,*

*Ignaz Anderson,
voorzitter*

Wie inspireert jou?

Na een jarenlange huisartsenpraktijk besloot Jaap van de Weg het roer om te gooien en een praktijk voor psychosomatiek en ontwikkelingsvragen te beginnen. De laatste jaren zoekt hij naar verdiepende gezichtspunten vanuit het karma en naar de rol van engelen in het dagelijkse bestaan. Op verzoek van de redactie van de Steiner Vertalingen stelde hij vanuit de rijke bron van Steiner teksten een bundel samen over dit thema en schreef er een uitgebreide inleiding bij, inclusief praktijkervaringen. Enkele citaten daaruit:

TUSSEN TWEE SLUIERS

In de huidige cultuur is het bestaan van een geestelijke wereld geen vanzelfsprekendheid meer. De mainstream van deze tijd gaat ervan uit dat er niets is buiten het waarneembare of meetbare. Wetenschap en materialisme zijn tot religie verheven. Maar de sluier die de geestwezens nu weer hebben opengeschoven – zoals te lezen is bij Steiner – biedt de uitdaging om die geestelijke wereld daarachter te onderzoeken, nu met het heldere bewustzijn dat bij deze tijd hoort.

Je zou kunnen zeggen dat het een groots project is van de geestelijke

wereld om door lange tijden heen de mensheid te leiden tot haar uiteindelijke doel, dat de mens zich als zelfstandig wezen, in vrijheid en liefdevol, met de geestelijke wereld verbindt.

Volgen we Steiners gedachtegang, dan was het in het Oude Egypte juist de uitdaging om de fysieke wereld te gaan veroveren, terwijl het in de Griekse cultuur de uitdaging was om zelfstandig te leren denken (filosofie, democratie) en om de wetmatigheid van de fysieke wereld te gaan ontdekken (natuurwetenschap). Nu is het tijd om de geestelijke wereld te gaan onderzoeken op een nuchtere manier.

Met het verloop van de tijd verdween grotendeels het directe ervaren van de godenwereld. De mens ging steeds meer kennis vergaren van de materiële wereld en dat bracht uiteindelijk onze hedendaagse materialistische cultuur.

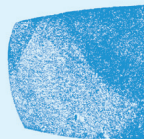
In de tijd dat de sluier weggetrokken werd, trad Rudolf Steiner in het voetlicht. Hij zette al zijn bovenzintuiglijke vermogens in om in zijn boeken en voordrachten de geestwereld tot in detail te beschrijven en een beeld te geven van de wezens die scheppend om ons heen staan. Daarbij deed hij herhaaldelijk de oproep om ons daarvan bewust te worden en ermee aan de slag te gaan.

In verschillende voordrachten gaat Steiner verder over dit thema.

‘Ziet u, neemt men het geestelijke leven concreet, dan komt men niet uit met het onzinnige wat het pantheïsme en soortgelijke wereldbeschouwingen zo graag zeggen: dat er een geestelijke wereld is, dat achter alle fysieke

verschijnselen geest is. Dat algemene vage gepraat over geest leidt nergens toe. Men moet de precieze geestelijke gebeurtenissen en geestelijke wezens die achter de drempel liggen, onder ogen zien.’

Wat betekent dit nu voor het concrete leven van alledag? In mijn artsennetwerk leverde één vraag steeds vaker een helpend gezichtspunt voor mijn patiënten: ‘Wat hebben de klachten die ik heb, te maken met de tijd waarin we leven? Kan er een samenhang zijn tussen wat ik persoonlijk ervaar en wat de mensheid als geheel meemaakt?’ Deze vraag kan behulpzaam zijn om los te komen van persoonlijke benauwenissen en eigen biografische interpretaties. Door de vraag in een groter kader neer te zetten, kun je bijvoorbeeld hooggevoeligheid gaan zien als een verschijnsel waarbij op een droomachtige manier bovenzintuiglijke waarnemingen tot stand komen, die door mensen

worden beschreven als 'wezens', of 'helpers', of ook als 'bedreigers'. Angst kan samenhangen met de waarneming van een of ander (onzichtbaar) dreigend wezen. Dat wezen is te zien als de innerlijke criticus. Dat ben je niet zelf, het is een wezen in jou dat tegen je praat en dat jou onvrij maakt.

Iemand beschreef mij dat hij erg bang was voor een narcose. Op mijn vraag waarvoor hij dan bang was, beschreef hij dat hij ooit had meegemaakt dat hij bij het ontwaken lang in een grote zwartheid had verkeerd, waar

hij heel moeilijk uitkwam. Hij deinsde nu terug voor dat zwart. Als er een ruimte is die leeg lijkt, dan is er wel die ruimte, er is niet 'niets'. 'Wat kan er dan in die ruimte zijn?

Hoe is het als je in jouw voorstelling licht brengt?

'Vreselijk, dan zie je die eindeloosheid.'

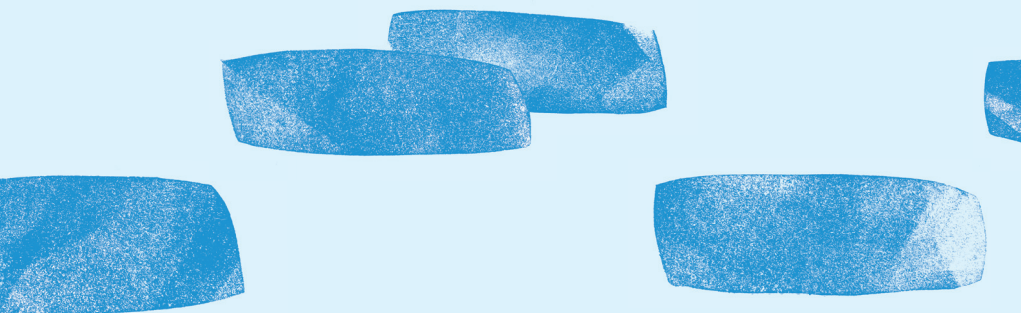
'En als je er klank in brengt?'

'Ook vreselijk, die eindeloos in de verte verdwijnende klank ...'

'En hoe is het, als je het verwarmt met een prettige warmte?'

Een tijdje stil.

'Ja, dan is het te verdragen, dan is de dreiging weg.'

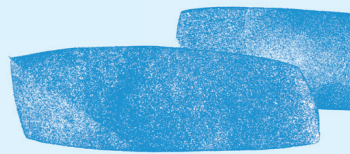
Wat hebben de klachten die ik heb, te maken met de tijd waarin we leven?

ENGELN EN KARMA

Karma is een ander aspect van het werk van de engelwezens in het dagelijkse leven. Karma wil zeggen: dat wat we uit eerdere levens hebben meegenomen. Volgens Steiner is het zo, dat iemand na zijn dood in de geestelijke wereld zijn leven vanuit moreel gezichtspunt evalueert en dat hij daar kan zien wat er in dat afgelopen leven niet goed is gegaan. Dit is inherent aan het menselijke leven, want het gaat om de ontwikkeling van nieuwe vermogens en inzichten. Dat mensen zich kunnen vergissen, fouten maken, experimenten doen die negatief kunnen

uitvallen, maar die ook leermomenten zijn, dat hoort erbij. Er zijn veel verleidingen waardoor je jezelf en anderen kunt beschadigen. De engel is in het leven van een mens steeds betrokken, hij volgt de mens niet alleen in alle levens, maar ook in de evaluatie-perioden daartussenin.

De ervaringen in het leven na de dood neemt de mens in een volgend leven op aarde als bagage mee. Als morele consequenties, niet als straf. Het doel van de mensheid is, zo beschrijft Steiner, dat de mens een wezen wordt dat vrijheid kent en dat alleen uit liefde bestaat. Om dat te bereiken, moet alles wat daarbij in de weg staat, zich omvormen tot liefde.

Het doel van de mensheid is, zo beschrijft Steiner, dat de mens een wezen wordt dat vrijheid kent en dat alleen uit liefde bestaat.

Bij je geboorte op aarde draag je in je wezen kiemen die in dit leven ontwikkeld kunnen worden aan uitdagende situaties, die stimulerend of juist lastig zijn. Aan het overwinnen van die uitdagingen kun je nieuwe krachten ontwik-

kelen, die weer positieve kiemen vormen voor een volgend leven.

De taak van de engel is dus de ontwikkeling van de individuele mens te begeleiden en die mens in karmische zin te sturen. Ik zie het zo dat de engel een oerbeeld heeft van hoe jij als mens kunt zijn, een groots beeld van alles wat je door je vorige incarnaties hebt meege maakt, en van de voornemens die je voor jezelf hebt gemaakt gedurende de verwerking van je vorige leven. Die voornemens gaan over het opruimen van oude zaken, het ontwikkelen van talenten en nieuwe mogelijkheden om verder te komen in je ontwikkeling, en over wat jij als mens wilt bijdragen aan de wereldontwikkeling. Je engel maakt een plan voor jouw leven en biedt je tijdens je leven kansen door te werken aan 'toevallige' gebeurtenissen en ontmoetingen.

NIEUWE
UITGAVE
IN 2025: *Rudolf Steiner,
Mijn levensweg –
Autobiografie*

In 2025 is het honderd jaar geleden dat Rudolf Steiner overleed. Hoe kun je deze man

die de antroposofie in de wereld heeft gebracht een eeuw later goed leren kennen? Er bestaan over hem zoveel misverstanden dat het hoog tijd is om een beter beeld van hem te krijgen. Een uitstekend middel daarvoor is het lezen van zijn omvangrijke autobiografie. Tegelijk met zijn levensweg in zijn eigen woorden kan de lezer een eeuw later de oorsprong van de talrijk aanwezige concrete toepassingen van de antroposofie in de huidige samenleving leren kennen.

Met de levendige beschrijvingen van zijn jeugd en van zijn ontmoetingen met bekende en onbekende mensen, wilde Rudolf Steiner laten zien hoe het concrete leven hem hielp om tot zijn geestelijke inzichten te komen. Hij beschrijft daarnaast hoe hij door zijn helderziendheid tot existentiële vragen

kwam en hoe hij als wetenschapsbeoefenaar boven de natuurwetenschap moest uitgaan. Voor wie geïnteresseerd is in de levensweg van een modern spiritueel leraar, is deze autobiografie van Rudolf Steiner een rijke bron.

Mijn levensweg laat zien hoezeer de ontwikkeling van de antroposofie samenhangt met die van Rudolf Steiner en zijn tijd. De lezer leert niet alleen de spirituele binnenwereld van Rudolf Steiner kennen, maar ook vertegenwoordigers van het artistieke en wetenschappelijke leven in Wenen, Weimar en Berlijn. De antroposofie is mede ontstaan uit Steiners ontmoetingen met hen.

Hoe deze wisselwerking tussen zijn innerlijk streven en het uiterlijke leven dat hem omringde voor Rudolf Steiner tot een continu zich verdiepend leerproces is geworden, schetst historicus Christoph Lindenberg in zijn nawoord. Hans Stolp schreef speciaal voor deze nieuwe uitgave een uitgebreide inleiding, waarin hij met name ingaat op Steiners verhouding tot Christus.

Sluimerende vermogens belicht

De weg tot inzicht in hogere werelden staat centraal in een fraai en handzaam boekje dat deze uitgave van Rudolf Steiner tot onderwerp heeft. Het is het derde themaboekje dat wordt uitgegeven door de Antroposofische Vereniging in Nederland. Deze boekjes verschijnen onder de titel *Motief belicht ...* gevolgd door de naam van het basisboek van Rudolf Steiner waarover het boekje gaat. De eerste twee uitgaven van deze reeks behandelden *De filosofie van de vrijheid* en *Theosofie*.

Diverse auteurs buigen zich over *De weg tot inzicht* en belichten die vanuit een breed spectrum met verschillende invalshoeken: inzicht in en overzicht over het boek zelf, persoonlijke ervaringen, maar ook raakvlakken met andere thema's in de antroposofie, bijvoorbeeld de Grondsteenspreuk, de Esoterische Cyclus, maar ook thema's in de wereld.

Rudolf Steiner heeft in dit boek onder meer oefeningen beschreven die – met geduld en volharding uit-

gevoerd – de mogelijkheid bieden innerlijke organen te ontwikkelen. Deze organen maken het waarnemen van de bovenzinnelijke werkelijkheid mogelijk. Oorspronkelijk verschenen de teksten maandelijks in losse artikelen, later bundelde Steiner die tot een geheel. Dit maakt dat dit boek niet één doorlopende opbouw kent, maar cyclisch is: steeds wordt het thema van de scholingsweg opnieuw aangesneden, met een andere insteek, vanuit weer een andere invalshoek.

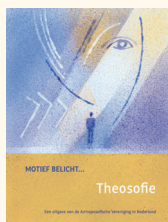
Oefenen is nog niet kunnen en ook: altijd weer opnieuw beginnen, met meer of minder moeite. Maar altijd geldt wat in de openingszin wordt gesteld: *'In ieder mens sluimeren vermogens die hem in staat stellen zich inzicht te verwerven in hogere werelden.'* En al is het maar een allereerste begin, baat heb je altijd bij wat je hierbij opsteekt.

Meer dan honderd inhoudsrijke bladzijden krijgt u in handen als u dit boekje bij de Antroposofische Vereniging in Nederland bestelt.

Oefenen
is nog niet
kunnen en
ook: altijd
weer opnieuw
beginnen.

In deze uitgave vindt u bijdragen van Pim Blomaard, Marius Engelbrecht, Michel Gastkemper, Yvonne Gerner, Jacqueline de Groot, Roel Munniks, Adriaan Planken, Maarten Ploeger, Annemarie Sijens, Jaap van de Weg, Wim Wolbrink, Astrid van Zon en tekeningen van Hans-Dieter Appenrodt.

Voor de prijs van € 16,50 inclusief verzending verkrijgbaar via de website www.antroposofischevereniging.nl/motief-belicht. Daar zijn ook de genoemde voorgaande uitgaven te bestellen: *Motief belicht ... De filosofie van de vrijheid* (€ 10 inclusief verzending) en *Motief belicht ... Theosofie* (€ 16,50 inclusief verzending).

DE DRIE UITGAVEN VAN MOTIEF BELICHT...
VAN DE ANTROPOSOFISCHE VERENIGING
IN NEDERLAND

Elke Bussler bij SteinerVertalingen

Het werk van Rudolf Steiner vertalen, goed vertalen, is niet eenvoudig. Wij prijzen ons als redactie gelukkig dat we op het spoor zijn gekomen van Elke Bussler. Zij vertaalde recent voor de biodynamische vereniging het boek van Manfred Klett dat uitkwam vanwege het jubileum van honderd jaar bd-landbouw. Meteen hebben wij haar benaderd om ons te helpen bij de vertaling van de Steinerteksten in het nieuwe boek *Wie inspireert jou? Engelwezens achter de mens*. Met schwing en flair vertaalde zij die niet eenvoudige teksten.

Elke Bussler is oorspronkelijk vertaler van het werk van Paracelsus in het Nederlands. Paracelsus was de beroemde Zwitserse arts en alchemist in de zestiende eeuw, die de geneeskunst op een geestelijk fundament plaatste, waarmee hij de grote voorloper werd van zowel de homeopathie als de antroposofische geneeswijze. Paracelsus schreef veel boeken, waarvan een behoorlijk aantal is vertaald door Elke Bussler. Zij heeft ook een boekje uitgegeven met teksten van Rudolf Steiner over

Paracelsus: Steiner heeft Paracelsus vaak aangehaald en ook twee complete voordrachten aan hem gewijd. Op haar website www.woudezel.nl is een en ander van haar werk te vinden.

Wij zijn als redactie blij dat we haar hebben gevonden en hopen in de toekomst vaker van haar vertaalkundigheden gebruik te kunnen maken.

PARACEL'S,
THEODORE DE BRY
(ETS, DETAIL)

Lezersbrief over vertaalkeuzes van de redactie

De redactie kreeg een lezersbrief naar aanleiding van de uitgave *De strijd om het mens-zijn*. Deze briefschrijver las het boek in een leesgroep en hield het Duitse origineel naast de Nederlandse vertaling. Daar vielen hem bepaalde dingen op. Namelijk dat er soms woorden niet vertaald werden en omgekeerd, dat er woorden toegevoegd waren die niet in de Duitse tekst stonden. Ook miste hij vermelding van de boektitels waaruit de voordrachten waren vertaald, zodat ze erg moeilijk op te zoeken waren.

Op dat laatste punt heeft de redactie geantwoord:

Als u kijkt bij de verantwoording achterin op blz. 246, dan wordt daar, zoals in elk van onze boeken, aangegeven waar het Duitse origineel in de *Gesamtausgabe* is te vinden.

Concreet is die vermelding daar bijvoorbeeld: Zürich 27 oktober 1919 uit *Der innere Aspekt des sozialen Rätsels* (GA 193), 4e druk 1989.

Bij de opmerking om nauwgezet te vertalen en geen woorden toe

te voegen die er niet staan, werd als voorbeeld het woord 'gedrukte', bij 'gedrukte voordrachtencycli', genoemd. De redactie antwoordde hierop uitvoerig als volgt.

In het Duits staat er:

Sie wissen aus verschiedenen Betrachtungen, die wir hier angestellt haben, die Sie auch verzeichnet finden in verschiedenen meiner Vortragszyklen,

Wij hebben vertaald met:

U weet uit verschillende beschouwingen die ik hier gehouden heb en die u ook in verschillende gedrukte voordrachtencycli vermeld vindt,

Het woord *gedrukte* is hier ingevoegd om de lezer tegemoet te komen. Honderd jaar geleden hoorde het verzamelde publiek Rudolf Steiner spreken en wist daardoor meteen wat er werd bedoeld. Tegenwoordig is de situatie zo dat we het qua voordrachten moeten doen met de schriftelijke nalatenschap die door derden is opgetekend. Hoewel er veel op schrift is verschenen, zijn er ook voordrachten geweest die niet gestenografeerd zijn. De

Vortrag

ZN M (+e)s/-träge **1** lezing

• einen - halten een lezing

geven **2** voordracht,

voordragen • der - eines

Gedichts de voordracht van

een gedicht **3** rapport

uitbrengen [...]

kwaliteit van de stenogrammen is heel verschillend, afhankelijk van de omstandigheden en wie de stenograaf was. Soms zijn het alleen maar verslagen of zelfs notities. Dat betekent dat soms het een en ander gereconstrueerd moet worden.

Om dan een Nederlands publiek een eeuw later een te begrijpen tekst voor te leggen, zijn soms kleine aanpassingen nodig. De vertaler heeft gemeend dat de zinsnede: *die u ook in verschillende voordrachtencycli vermeld vindt*, hier voor de duidelijkheid beter kan luiden: *verschillende gedrukte voordrachtencycli*. Want een huidige lezer kan die genoemde verschillende beschouwingen die Steiner elders heeft gehouden niet anders vinden dan in boeken die gedrukt zijn. Dat ligt overigens al besloten in de formulering *verzeichnet finden*. In die zin is het volgens ons niet verkeerd er *gedrukte voordrachtencycli* van te maken.

Vertalen van de ene taal in de andere is nooit een kwestie van een op een vertalen. Als dat zo was, zou een machinale vertaling voldoende zijn. Maar in een taal leeft een wezen of het wezenlijke en om dat in een andere taal over te brengen is meer nodig: een nieuw creatief scheppingsproces in de taal waarin dat wezenlijke nu moet landen. Dat herscheppen lukt de ene keer beter dan de andere en je kunt er eeuwig over debatteren wat beter is.

En dan het punt woorden weglaten die er in het Duits wel staan. In het bewuste boek *De strijd om het mens-zijn* staat op bladzijde 113 in de laatste alinea als het tweede woord in de eerste zin 'uiterlijk'. Waarom wordt niet ook het niet betekenisloze woord 'zunächst' daarvoor uit de Duitse tekst vertaald, was de vraag van de briefschrijver. De redactie reageerde daarop als volgt.

De tekst in het Duits is:

Zunächst, äußerlich genommen, ist die Sache so, daß man sagen kann, es war eine tief in die Realitäten eindringende Weisheit, kalt, bloß auf Ideen gehend,

wenig von Gemütsinhalt durchzogen. Das ist äußerlich genommen. Innerlich kann man erst beurteilen, was diese Weisheit eigentlich war, wenn man eben auf jene Inkarnation zurückgeht, die in Asien drüben im Beginn des 3. vorchristlichen Jahrtausends stattgefunden hat.

Zunächst heeft hier mogelijk de betekenis van: eerst · allereerst · ten eerste · aanvankelijk · om te beginnen · in de eerste plaats · oorspronkelijk · in eerste instantie

Het gaat hier om de tegenstelling tussen het uiterlijk en het innerlijk van wijsheid en waarop deze wijsheid is gestoeld. *Zunächst* zou hier wellicht vertaald kunnen worden met: *Om te beginnen is de zaak uiterlijk zo dat we kunnen zeggen dat...* Dit *Om te beginnen* zou dan dienen als aanloop om toe te werken naar de eigenlijke bron van de wijsheid. Maar volgens de vertaler was in het gebruik van eerst het woord uiterlijk en daarna het woord innerlijk dit al voldoende duidelijk, zeker wanneer je het op schrift leest. In het spreken kunnen in de spraakstroom woorden meekomen die in het op schrift

stellen niet nodig zijn. Steiner zelf benadrukt het grote verschil tussen de mondelinge voordracht en de voordracht op schrift. Dat zijn twee verschillende dingen, zeker in de antroposofie. Dat heeft er in dit geval toe geleid dat we het woord *zunächst* niet in het Nederlands hebben opgenomen.

Zunächst

BW 1 om te beginnen, allereerst
2 eerst, voorlopig, vooralsnog ●
 - *sah es nicht so schlimm aus*
 eerst leek het niet zo erg

Met al deze zaken hebben wij als SteinerVertalingen te maken en wij doen ons best om daarin de meest passende weg te vinden. Dat is altijd een afwegen, opnieuw bekijken en beoordelen en uiteindelijk een keuze maken. Daarbij helpen de op- en aanmerkingen van onze lezers, want die houden ons scherp.

Rudolf Steiner | werken & voordrachten

- Algemene menskunde als basis voor de pedagogie, GA 293
- Antroposofie. Een nieuwe benadering, GA 234
- Antroposofie voor jonge mensen, GA 217
- De antroposofische beweging I. Ontstaansgeschiedenis, GA 257, *een keuze*, en GA 258
- De antroposofische beweging II. Toekomstimpulsen, GA 260 en GA 260a, *een keuze*
- Antroposofische weekspreuken, GA 40
- Apocalypse en priesterschap, GA 346
- Het bewustzijn van de ingewijde, GA 243
- Het Bijbelse scheppingsverhaal, GA 122
- De bovenzinnelijke mens. Het leven na de dood, GA 231
- Brieven, *div. GA, een keuze*
- De christelijke inwijding en de mysteriën van de oudheid, GA 8
- Egyptische mythen en mysteriën, GA 106
- Engelen spreken de Grondsteen-spreuk. Overdenkingen, *div. GA*
- Het esoterische christendom, GA 118 en GA 130, *een keuze*
- Esoterische scholing, GA 264-268, *een keuze*
- Euritmetherapie, GA 315, *uitgave buiten de reeks Werken & voordrachten*
- Het evangelie naar Johannes, GA 103
- Het evangelie naar Lucas, GA 114
- Het evangelie naar Marcus, GA 139
- Het evangelie naar Mattheüs, GA 123
- De filosofie van de vrijheid, GA 4
- Gedichten, spreuken, meditaties, GA 40 *e.a.*
- Geesteswetenschap en geneeskunde, GA 312
- Genezend opvoeden. Over kinderen met een ontwikkelingsstoornis, GA 317
- Gezondheid, ziekte, genezing, *div. GA*
- Grondslagen voor een verruiming van de geneeskunde, GA 27
- In het midden de mens. De bronnen van goed onderwijs, *div. GA*
- Inzicht in het mysterie van Golgotha, GA 175, *een keuze*
- Jaarfeesten, *div. GA*
- Karma van het beroepsleven. Werken aan de toekomst, GA 172
- Karmaonderzoek 1, GA 240, *een keuze*, en GA 235
- Karmaonderzoek 2, GA 236, *een keuze*
- Karmaonderzoek 3, GA 236, GA 237 en GA 240, *een keuze*
- Karmaonderzoek 4, GA 237 en GA 240, *een keuze*
- Karmaonderzoek 5, GA 238
- Kerngedachten van de antroposofie, GA 26
- De kernpunten van het sociale vraagstuk, GA 23
- Kosmische hiërarchieën. De evolutie van aarde en mensheid, GA 110
- De kringloop van het jaar, GA 223 en GA 229, *een keuze*
- Kunst en cultuurvernieuwing, GA 275

Levenskunst. Ontmoetingskunst,
div. GA

Macrokosmos en microkosmos,
 GA 119

Meditatie, GA 12, GA 16 *en* GA 17

Menswaardige voeding, *div. GA*

Metamorfosen van de ziel, GA 58/59,
een keuze

Mijn levensweg, GA 28

Mysteriedrama's I: De poort van de
 inwijding *en* De beproeving van
 de ziel, uit GA 14

Mysteriedrama's II: De wachter aan
 de drempel *en* Het ontwaken der
 zielen, uit GA 14

Mysterieplaatsen en inwijdings-
 wegen, GA 232

Opvoeding en onderwijs. Spirituele
 grondslagen, GA 305, *een keuze*

Opvoedkunst. Het hart van de
 vrijeschool, GA 294

Over de drempel. Spirituele ervaringen,
 GA 147 *e.a.*

Sociale toekomst, GA 332a

Spiritualiteit en pathologie. Een cursus
 voor artsen en priesters, GA 318

De spirituele bronnen van de kunst,
 GA 271

De sterrenwereld en de mens, *div. GA*

De strijd om het mens-zijn. Aspecten
 van het kwaad, *div. GA*

Theosofie. Essentie van het mens-zijn,
 GA 9

Uit de schoot der goden. De werkelijk-
 heid van de evolutie, GA 132

Uit de sterren. De lange weg naar een
 nieuwe geboorte, *div. GA*

Verborgene geschiedenis. Open
 toekomst, *div. GA*

Voorbij de grenzen van de natuur-
 wetenschap, GA 322

Vorm en beweging. Architectuur,
 beeldhouwkunst, euritmie, *div. GA*

Vruchtbare landbouw op biologisch-
 dynamische grondslag, GA 327

Waarheid en wetenschap *en* Filosofie
 en antroposofie, GA 3 *en* GA 35,
een keuze

Wegen naar Christus, GA 131

De weg tot inzicht in hogere werelden,
 GA 10

Wereldgeschiedenis in het licht van
 de antroposofie, GA 233

De wereld van de gestorvenen,
 GA 141 *e.a.*

Werkingen van het karma, GA 120 *en*
 GA 135

Wetenschap *en* wereldbeeld. Het spiri-
 tuele perspectief, *div. GA*

De wetenschap van de geheimen der
 ziel, GA 13

Het wezen van de kleuren, GA 291

Zintuigen en levensprocessen, *div. GA*

Voorgenomen thematische uitgave
 Mens tussen de dieren

GA: onder dit nummer opgenomen in de
 Rudolf Steiner Gesamtausgabe, Rudolf
 Steiner Verlag, Dornach.

Financiële reilen & zeilen van 2023

In 2023 hebben we twee nieuwe boeken uitgegeven, *Levenskunst – Ontmoetingskunst* en *Engelen spreken de Grondsteenspreuk*. In de komende jaren willen we elk jaar ten minste één nieuw boek uitgeven en daarnaast aandacht besteden aan de nodige herdrukken. Inmiddels zijn 20 titels uitverkocht en alleen nog als pdf beschikbaar. Het is met de huidige drukkosten enerzijds en de verwachte verkopen anderzijds helaas niet mogelijk om alle vertaalde titels te blijven herdrukken en op papier beschikbaar te houden.

We gaan het komende jaar bezien hoe we hiermee het beste kunnen omgaan en welke keuzes we zullen maken.

Momenteel zijn onze financiën zo gesteld dat we in staat zijn om per jaar één nieuw boek te ontwikkelen en één herdruk te realiseren als voldoende begunstigers ons werk blijven steunen. De oplages en de verkopen zijn in relatie tot de drukkosten en de opslag van de boeken per saldo te laag. We maken onvoldoende ‘winst’ op de verkopen om

We hopen dat u verbonden wilt blijven aan de Stichting Rudolf Steiner Vertalingen om het werk van Rudolf Steiner te blijven uitgeven en ook beschikbaar te houden.

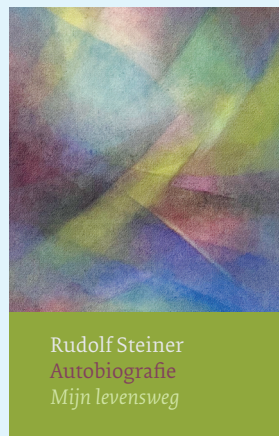
de ontwikkeling van nieuwe boeken te kunnen betalen. In 2023 maakte de stichting een verlies van € 8.153.

Daarom hoop ik dat u verbonden wilt blijven aan de Stichting Steiner Vertalingen om het werk van Rudolf Steiner te blijven uitgeven en ook beschikbaar te houden.

Namens het bestuur van de Stichting Rudolf Steiner Vertalingen,

*Peter Kapenga,
penningmeester*

DE NIEUWE
UITGAVE VAN
2024 EN DE
GEHEEL HER-
ZIENE DRUK
DIE BEGIN 2025
VERSCHIJNT

Begunstiger worden?

De begunstigers vormen het fundament van de Stichting Rudolf Steiner Vertalingen. Met elkaar zorgen zij ervoor dat het werk van Rudolf Steiner door ons kan worden vertaald en uitgegeven, waarmee het bereik en de betekenis van Steiners werk in het Nederlandse taalgebied wordt vergroot.

Met een bedrag van minimaal € 65 per jaar steunen de begunstigers het werk van de stichting. Jongeren (tussen 18 en 25 jaar) doen dit door € 25 per jaar bij te dragen.

In principe verschijnen er ieder jaar een nieuwe uitgave plus een herdruk, daarnaast zorgt de stichting dat de boeken voor de lezers beschikbaar blijven.

Begunstigers die in één keer een bedrag willen schenken van ten minste € 3.000 ontvangen de complete reeks van tot nu toe verschenen, beschikbare boeken. U kunt zich aanmelden als begunstiger door contact op te nemen met ons secretariaat: secretaris@steinervertalingen.nl.

DE EERSTE VIJF
UITGAVEN VAN DE
NIEUWE REEK

Ja! Ik wil graag bijdragen aan het tot stand brengen van de editie *RudolfSteiner | werken e-voordrachten*.
Hiernaast geef ik mijn keuze aan.

- Ik geef mij op als begunstiger en ben bereid tot een gift van € 65 per jaar. Ik ontvang de delen van het lopende jaar.
- Ik geef mij op als jonge begunstiger en ben bereid tot een gift van € 25 per jaar. Mijn geboortejaar is _____
- Ik geef mij op als groot begunstiger. Ik maak een bedrag van € 3.000 over en ontvang de complete reeks van tot nu toe verschenen, beschikbare boeken.
- Ik overweeg u te steunen met een periodieke uitkering of een legaat. Neemt u contact met mij op.

Bijdragen kunnen worden overgemaakt op de rekening bij de ING bank, nr. NL88 INGB 0000698 388 of de rekening bij de Triodos Bank, nr. NL80 TRIO 0212 1852 25 t.n.v. Stichting Rudolf Steiner Vertalingen te Zeist.

Naam _____ m/v

Adres _____

Postcode _____ Plaats _____

E-mailadres _____

Telefoon _____

Deze bon graag in een voldoende gefrankeerde envelop toezenden aan:

Stichting Rudolf Steiner Vertalingen
Boswachtersveld 203
7327 JS Apeldoorn